

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Ուսուցչի համագործակցությունը
սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական
ներկայացուցիչների հետ՝ սովորողների կրթության
կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցերում

Առարկան՝ Հայոց լեզու և գրականություն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Լատիրա Վասիլյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Արարատի մարզի Ջրահովիտի Վլ.
Աբրահամյանի անվան միջնակարգ դպրոց

Երևան 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.....	2
ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
ԸՆՏԱՆԻՔ ԵՎ ԴՊՐՈՑ ԿԱՊԸ.....	5
ՈւՍՈՒՑԻՉ-ԱՇԱԿԵՐՏ-ԾՆՈՂ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ.....	10
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	14
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	17

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Վարքով ու հատկապես կարգապահությամբ է պայմանավորված մարդու՝ սոցիումում իր տեղն ու դերը գտնելու, վերջիններս արդյունավետորեն արժևորելու փաստը: Մարդը ձևավորվում է տակավին չծնված, սակայն այդ հարցում անփոխարինելի է կրթօջախների դերը: Դեռևս հին ժամանակներից երեխաների դաստիարակության գործում առաջնությունը տրվում էր ուսուցիչներին՝ անտեսելով սովորողի ընտանեկան կրթական միջավայրի առանձնահատկությունները: Այժմ, երբ երեխայի հետ փոխգործակցության օպտիմալ մոդելը ուղղված է անձին, ուսումնական հաստատությունում կրթական ծրագրերը պետք է իրականացվի՝ հաշվի առնելով սովորողի անհատականությունը: Իսկ ինչպես հայտնի է անհատականությունը ձևավորվում է ընտանիքում, քանի որ երեխան իր ժամանակի մեծ մասն անցկացնում է ընտանիքում և նրա զարգացման վրա մեծ ազդեցություն ունի ընտանեկան միջավայրը: Անհրաժեշտ նախապայմաններից է արդյունավետ համագործակցության իրականացումը՝ ուսուցչի, աշակերտի և ընտանիքի հետ: Եվ այդ համագործակցությունը գնալով դառնում է ավելի արդիական և պահանջված: Դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը իրենից ներկայացնում է նպատակաուղղված և երկարատև աշխատանք, որն էլ իր հերթին ենթադրում է գործողությունների մի ամբողջական համակարգ՝ ուղղված սովորողի կրթական կարիքների ու պահանջմունքների վերլուծությանն ու բարելավմանը: Ուսուցչի և սովորողի ծնողի կամ նրա օրինական ներկայացուցչի հետ համագործակցությունը պետք է իրականացվի՝ հաշվի առնելով բարձր մարդկային որակները, էթիկայի նորմերը:

ԹԵՄԱՅԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ:

Ինչու՞ եմ ուսումնասիրել այս թեման:

Ես ուսումնասիրել եմ այս թեման, քանի որ ցանկացել եմ պարզել և վեր հանել այն բոլոր մարտահրավերները, առկա հիմնախնդիրները և լուծման ուղիները՝ ուսուցիչ-աշակերտ-ծնող փոխհարաբերություններում:

Հետազոտական աշխատանքի արդիականության համար հիմք է հանդիսացել կյանքի՝ մարտահրավերներով լի ժամամանակակից շրջափուլում սովորողի կրթական կարիքների ապահովման շրջանակներում ծնող- ուսուցիչ հաստատուն կապի անհրաժեշտությունը, որն ունակ է մեծապես ազդել սովորողի ուսումնառության որակի բարձրացման վրա: Հաճախ մեծաքանակ աշակերտներով լի դասարաններում ժամանակի ոչ բավարար լինելու պատճառով հնարավոր չի լինում անհրաժեշտ ուշադրություն դարձնել բոլոր աշակերտներին, վեր հանել խնդիրները և գտնել անհրաժեշտ լուծումներ:

Այս դեպքում առաջին պլան է մղվում ուսուցիչ-ծնող փոխհամագործակցությունը՝ միասնական ուժերով տարաբնույթ երևույթները բացահայտելու և վերացնելու համար:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿ:

Ուսումնասիրել երեխային խրախուսելու եղանակները ընտանիքում և համագործակցել ծնողների հետ սովորողի կրթության կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցերում: Կապ ստեղծել դպրոցի և սովորողի ծնողի միջև և ներգրավել ծնողներին դպրոցական գործընթացին:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐ :

Հետազոտական աշխատանքի խնդիրն է գտնել նոր և արդյունավետ տարբերակներ ուսումնադաստիարակչական աշխատանքներում ծնողներին ներգրավելու և ուսուցիչ-աշակերտ-ծնող համագործակցությունը լավագույնս կազմակերպելու համար:

ԸՆՏԱՆԻՔ ԵՎ ԴՊՐՈՑ ԿԱՊԸ

Երեխաներին, ծնողներին և ուսուցիչներին միավորում են ընդհանուր մտահոգություններն ու խնդիրները, որոնց լուծումներն էապես պայմանավորված են դրանց փոխներգործության և համագործակցության բնույթով: Դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը նպատակասլաց ու երկարատև աշխատանք է, որն ամենից առաջ ենթադրում է ընտանիքի, երեխայի ընտանեկան դաստիարակության պայմանների ու յուրահատկությունների բազմակողմանի և համակարգված ուսումնասիրություն: Այդ երկու ինստիտուտների համագործակցությունը և փոխներգործությունը մանկավարժական գործընթացի բոլոր փուլերում պետք է կազմակերպվեն պլանավորված ու համակարգված ձևով:

Ծնողները և ուսուցիչները նույն երեխաների դաստիարակներն են: Հետևաբար դաստիարակությունն արդյունավետ կլինի միայն նրանց համագործակցության պայմաններում, երբ ձևավորվեն դաստիարակության գործընթացի միասնական նպատակներ, ձգտումներ ու հայացքներ, համատեղ ուժերով մշակվեն դաստիարակչական խնդիրներն ու դրանց լուծման ուղիները: Ծնողների և ուսուցիչների համագործակցությունը ենթադրում է նաև երեխային ներկայացվող միասնական պահանջների, նրա զարգացման ծրագրերի և մեթոդիկաների մշակում:

Ուսուցիչների և ընտանիքի փոխներգործության բնույթը պայմանավորված է դպրոցի նկատմամբ ծնողների վերաբերմունքով, ինչպես նաև այն հանգամանքով, թե վերջիններս, ըստ իրենց իմացական կարողությունների, հայացքների ու դիրքորոշումների, որտեղ են իրենց տեսնում դաստիարակության գործընթացում: Այդ պատճառով էլ ընտանիքի հետ աշխատանքն անհրաժեշտ է կառուցել տարբերակված, չպարտադրել փոխներգործության միատեսակ ձևեր, այլ կողմնորոշվել դեպի ծնողների պահանջմունքները, ընտանիքի և ընտանեկան դաստիարակության յուրահատկությունները, ծնողներին աստիճանաբար ներգրավել դպրոցի, դասարանի և իր երեխայի գործերում: Իսկ դպրոցի և ծնողների համագործակցության հիմքը խմբային ու անհատական աշխատանքի ձևերն են:

Միաժամանակ կան հիմնախնդիրներ, որոնք մտահոգում են բոլոր ծնողներին կամ էլ կապված են դասարանում երեխաների դաստիարակության գործընթացի հետ:

Այսպիսի հարցերը քննարկվում են ընդհանուր ժողովների ժամանակ: Ծնողական ժողովը ծնողների հետ աշխատանքի հիմնական ձևն է, որի միջոցով լուծվում են դասարանական կոլեկտիվի հիմնախնդիրները: Ծնողական ժողովների ժամանակ փոխներգործության կայացման առումով էական նշանակություն ունի ուսուցիչների շփման ոճը: Ժողովների ժամանակ ուսուցիչների մենախոսությունը պետք է տեղը զիջի ծնողների հետ երկխոսությանը, որի ընթացքում փոխանակվում են գաղափարներ, կարծիքներ, համատեղ որոնվում առկա հիմնախնդիրների լուծումներ: Ուսուցիչները պետք է նկատի ունենան, որ ծնողները պատրաստ են քննարկել բոլոր այն հարցերը, որոնք շոշափում են երեխաների հետաքրքրությունները: Դասղեկը մշակում է ծնողներին փոխանցվող հոգեբանամանկավարժական գիտելիքների համալիր, որը ենթադրում է ծնողների գործուն, ստեղծագործական մասնակցություն՝ հարցերի քննարկմանը, ուսումնական պարապմունքների կազմակերպման և անցկացման գործընթացներին: Ուսուցիչների և ծնողների փոխներգործության ակտիվ մեթոդներ կարող են լինել փորձի փոխանակման համաժողովները, հարց ու պատասխանի երեկոները, բանավեճերը, ուսուցիչների և մասնագետների հետ հանդիպումները:

Դասղեկը ծնողներին ներգրավում է դպրոցի կառավարման և դասարանի գործունեության կազմակերպման հետևյալ տիպի աշխատանքներում.

- Երեխաների դաստիարակությանը վերաբերող դպրոցական կյանքի հիմնախնդիրների քննարկում և լուծում,
- Ծնողների մասնակցություն դաստիարակչական աշխատանքներին և միջոցառումներին, ուսումնական կաբինետների ձևավորմանը, արտադասարանական աշխատանքների կազմակերպմանը,
- Ծնողների մասնակցություն դպրոցում և դասարանում ինքնակառավարման մարմինների (ծնողական ժողովներ, համաժողովներ, ծնողական կոմիտեներ և այլն) ստեղծմանը, դրանց գործունեության կազմակերպմանը:

Ուսուցիչների, դասղեկների կարևորագույն խնդիրներից են ընտանիքի միասնության ու համախմբվածության նախադրյալների ստեղծումը, ծնողների և երեխաների փոխըմբռնման մթնոլորտի, ընտանիքում երեխաների համար հարմարավետ միջավայրի նախապատրաստումը, նրանց համատեղ

գործունեության և շփման հմտությունների ձևավորումը: Այդ կապակցությամբ նպատակահարմար է ծնողների և երեխաների համատեղ ստեղծագործական միջոցառումների կազմակերպումը՝ նվիրված ընտանեկան լավագույն ավանդույթների և սովորությունների ներկայացմանը:

Ուսուցիչն իրականացնում է նպատակասլաց գործունեություն երեխաների և նրանց ծնողների միջև ներդաշնակ հարաբերությունների ձևավորման ուղղությամբ, ստեղծում ծնողների նկատմամբ հարգալից վերաբերմունքի մշակման իրավիճակներ: Ծնողների հետ համագործակցությունը ժամանակակից դպրոցի զարգացման, կրթական նպատակների իրականացման և երեխաների կրթության առավել նպաստավոր պայմանների ու կրթական միջավայրի ստեղծման կարևոր նախադրյալ է: Իսկ ինչպե՞ս արթնացնել ուսուցիչների նախաձեռնողականությունը, դպրոցական կոլեկտիվում ստեղծել մանկավարժական նախագծի իրականացման ուղղությամբ գործունեության դրական դրդապատճառներ: Այս ամենը հնարավոր է դասուցիների կողմից երիտասարդ մանկավարժներին կոնկրետ աջակցություն ցուցաբերելու միջոցով: Սկսնակներին հարկավոր է օգնել դասարանական կամ դպրոցական ծնողական ժողովներում զեկուցումներ կամ ելույթներ նախապատրաստելիս: Այս ուղղությամբ աշխատանքի նախագծման ժամանակ պետք է անրապնդել դպրոցի և ծնողների փոխհարաբերությունները, ձևավորել արդյունավետ գործող ծնողական խորհուրդ՝ հավասարապես բաժանելով կրթության որակի պատասխանատվությունը:

Համագործակցության համակարգում իրականացվում են.

- դասարանական և համադպրոցական ծնողական ժողովներ,
- անհատական խորհրդատվություն,
- հանդիպումներ մանկավարժների և հոգեբանների հետ:

Ծնողների խորհրդատվությունն այսօր դպրոցի ու ընտանիքի համագործակցության ամենաարդիական և պահանջված ուղղությունն է: Ծնողների մեծամասնությունը ինքնակրթության համար ժամանակ չի ունենում: Սովորաբար խորհրդատվության համար դիմում են դպրոցին: Որպես կանոն, դա լինում է

հատկապես ծայրահեղ իրավիճակներում՝ երեխայի վատ առաջադիմության կամ վարքի դրսևորման ժամանակ: Խորհրդակցության հիմնական նպատակը ծնողների կողմից երեխայի հիմնախնդիրների, նրա անձի մասին ամբողջությամբ ավելի խոր և օբյեկտիվ պատկերացում ունենալն է, սեփական դաստիարակչական ուղեծրի ու կրթական գործընթացի մյուս մասնակիցների հետ շփման միջոցների որոշումը: Ակնհայտ է, որ դժվար է դպրոցում իրականացնել յուրաքանչյուր երեխայի ծնողի հետ փոխներգործությունն ու համագործակցությունը իրենց մեջ ներառող հիմնախնդիրների ամբողջ ծավալով: Սակայն հարկավոր է հոգեբանամանկավարժական ուղեկցությունը կազմակերպել այնպես, որ երեխան օգնություն և փոխըմբռնում որոնի ընտանիքում: Այդպիսի ծառայության նպատակը, թերևս, երեխաների կրթության, դաստիարակության և զարգացման նպաստավոր պայմանների ապահովումն է, իսկ ամենակարևոր պայմանները մեկը, անշուշտ, դպրոցի ու ընտանիքի համագործակցությունն է:

Դպրոցի և ընտանիքի համագործակցության ու փոխներգործության ամենաարդիական և պահանջված ուղղություններից մեկն այսօր, թերևս, երեխաների ծնողների համար խորհրդատվությունների կազմակերպումն է: Մանկավարժական խորհրդատվությունները հիմնականում կրում են անհատական բնույթ: Դրա անհրաժեշտությունը ծագում է այն ժամանակ, երբ իրավիճակը դառնում է ծայրահեղ, ու պահանջվում է արտակարգ օգնություն: Այս փուլում գլխավոր խնդիրը ոչ միայն մանկավարժական տեղեկատվությամբ ընտանիքին ապահովելն է, այլև ծնողներին հուզական աջակցություն ցույց տալը:

Ծնողների խորհրդատվության կազմակերպումը դպրոցում ունի իր առանձնահատկությունները: Մի կողմից այն խիստ անհատական է, մյուս կողմից էլ անհրաժեշտ է հետևել ծնողների և երեխաների դժվարություններին, որպեսզի մանկավարժական շտկողական գործունեությունը չլինի ժամանակավրեպ: Ծնողների խորհրդատվությունը կարելի է կազմակերպել երկու տեսանկյունից՝ մեթոդական (այն ամենը, ինչ վերաբերում է ուսումնական ծրագրերի յուրացմանը, առանձին աշակերտների կրթական գործընթացի հետագծին, նոր ընդունված երեխաներին, օժտված երեխաների լրացուցիչ կրթությանը) և հոգեբանական (այն ամենը, ինչ վերաբերում է երեխայի անհատական առանձնահատկություններին ու

նրա հանրայնացմանը): Երկու դեպքում էլ անհրաժեշտ է պահպանել փոխվստահության, փոխադարձ հարգանքի, խորհրդատվության նկատմամբ հետաքրքրությունների, կոմպետենտության, ծնողների միջավայրում խնդիրներն ինքնուրույն լուծելու դիրքորոշումների մշակման, խորհրդատվությունների որակի ապահովման սկզբունքները: Գաղտնիք չէ, որ երեխաների ծնողները զբաղված մարդիկ են: Ուստի խիստ կարևոր է, որ խորհրդատվությունը կազմակերպվի նաև ծնողներին հարմար ժամերի, որպեսզի հնարավորություն ունենան միաժամանակ այլ խնդիրներ լուծել: Դպրոցում պետք է լինի հանդուրժողականության և հյուրընկալ ջերմ մթնոլորտ, քանի որ դպրոցի ու ծնողի համագործակցությունն սկսվում է դպրոցի նախասրահից: Յուրաքանչյուր դպրոցում, անշուշտ, կան հատուկ ուշադրության կարիք ունեցող, անապահով կամ սովորական, բայց դժվարություններ ունեցող աշակերտներ: Աշակերտների ֆիզիկական և հոգեբանական բեռնվածության կանխարգելման և ճիշտ պլանավորման նպատակով հարկավոր է իրականացնել այդ թեմաներով տեղեկատվության տրամադրում: Բանն այն է, որ հաճախ ծնողների մրցակցությունը հանգեցնում է այն իրավիճակին, որ երեխային ստիպում են կատարել ուժերից վեր առաջադրանքներ: Դա էլ ունենում է հակառակ արդյունք: Խիստ կարևոր է այն բոլոր կարողությունների առանձնացումը, որոնք բնութագրական կլինեն միջին ցուցանիշներով՝ երեխայի առաջընթացի արձանագրման համար:

ՈՒՍՈՒՑԻՉ-ԱՇԱԿԵՐՏ-ԾՆՈՂ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

Ընտանիքը, որպես կրթական կոլեկտիվ, ունի մի շարք առանձնահատկություններ: Առաջին հերթին այն կոլեկտիվ է՝ միավորված ոչ միայն ընդհանուր նպատակով, այլև ազգակցական կապերով: Ծնողական զգացմունքները, ծնողական սերը մի տեսակ կատալիզատոր են, որն արագացնում է անձի զարգացումը: Սա համեմատաբար կայուն թիվ է, որտեղ շփումը տեղի է ունենում անընդհատ, հնարավոր ամենալայն տարածքներում, տարբեր գործողություններում: Ընտանիքում է դրվում և ապահովվում անհատականության կարևորագույն գծերի դաստիարակությունը: Դրանում սովորողը ստանում է աշխարհի մասին առաջին պատկերացումները, այստեղ ձևավորվում է հասկացությունների, հայացքների զգացմունքների, սովորությունների ֆոնդը, որն ընկած է անհատի բարոյական ձևավորման հիմքում: Ծնողը պիտի ընկեր լինի իր երեխային, հաճախակի զրուցի նրա հետ կյանքից, մարդուց ու մարդկությունից, բարուց ու չարից, լավ ու վատից, հասարկությունից, արժեքներից, հայրենիքից, ծնողից, տնից, հազար ու մի կարևոր մանրուքներից: Այս բոլորն էլ ի վերջո կկազմեն այն դաստիարակությունը, այն արժեքային համակարգը, որ ծնողը կտա կամ կփոխանցի իր զավակին:

Դաստիարակության գործընթացն ունի շատ բարդ կառուցվածք: Նրա համակարգի յուրաքանչյուր բաղադրամաս իր հերթին կարող է հանդիսանալ առանձին համակարգ և բովանդակել իրեն հատուկ բաղադրամասեր:

Դաստիարակության գործընթացի կառուցվածքը ենթադրում է դաստիարակության նպատակի առկայություն, առաջադրված նպատակին հասնելու համար համապատասխան խնդիրների առաջադրում և լուծում, դաստիարակության բովանդակություն, նրա որևէ բաղադրամասի ուղղությամբ իրականացվող դաստիարակության համար մեթոդների, հնարների, միջոցների ճիշտ ընտրություն և ենթադրվող արդյունքներ, դաստիարակչական գործընթացի արդյունավետության վրա ազդող պայմաններ և այլն:

Ժամանակակից դպրոցի առջև խնդիր է դրվում դաստիարակությանը տալ համընդհանուր, գլոբալ նպատակային բնույթ և ապահովել դպրոցականի բազմակողմ և ամբողջական դաստիարակությունը:

Դաստիարակության գործընթացի կառուցվածքն իրենից ներկայացնում է միագումար խնդիրների ամբողջություն, որոնց լուծմանն է ուղղված հենց այդ նույն գործընթացը: Այդ խնդիրները լուծվում են հաջորդաբար, սակայն նախորդ և հաջորդ խնդիրների հետ փոխկապվածության սկզբունքով, փուլ առ փուլ: Այսպես, օրինակ, առաջին փուլում ուսուցիչները գիտակցում են պահանջվող վարքի նորմերն ու կանոնները: Երկրորդ փուլում իրենց յուրացրած դաստիարակչական գիտելիքները վերածում են համոզմունքների: Երրորդ փուլում դաստիարակում, ձևավորում են իրենց զգացմունքները: Չորրորդ փուլում պահպանում են մանկավարժական գործողությունների հաջորդականությունը և այլն:

Նշված փուլերն իրականացնելիս, այսինքն՝ դաստիարակչական խնդիրները լուծելիս, դաստիարակության գործընթացի կառուցվածքում հանդես են գալիս այլ բաղադրամասեր: Օրինակ՝ ուսուցիչների հարաբերությունների, հայացքների, համոզմունքների ձևավորում և այլն: Դաստիարակության գործընթացում լուծվող խնդիրները նոր բնույթ են ստանում, կոնկրետ խնդիրները բեկվում են դեպի այլ խնդիրներ, որոնք նախատեսված չէին: Այսպիսով, դաստիարակության գործընթացը շատ բարդ, շարունակական, անընդհատության, դինամիկ գործընթաց է և ասվածից կարելի է եզրակացնել, որ միայն ընտանիքում է հնարավոր ստեղծել և վերարտադրել իսկապես ազգակցական հարաբերությունների մշակույթ, տիրապետել սոցիալական կարևորագույն դերերին, ձևավորել մշակույթ, հարստացնել բարոյական փորձը: Ընտանիքը կոչված է ապահովելու երեխայի կյանքի ողջամիտ կազմակերպումը, օգնելու յուրացնել ավագ սերունդների կյանքի և աշխատանքի դրական փորձը, կուտակել գործունեության, սովորությունների, հարաբերությունների արժեքավոր անհատական փորձ:

Ծնողների հետ փոխգործակցությունը դպրոցի և յուրաքանչյուր ուսուցչի աշխատանքում հրատապ և բարդ խնդիրներից է:

Ծնող-ուսուցիչ կապի պահպանումը ուսումնական գործընթացում աշակերտի

հաջողության գրավականն է, իսկ ծնողների և դպրոցի միջև կապի բացակայությունը, ինչպես նաև դպրոցի ու ծնողների չհամաձայնեցված գործողությունները վնասում են երեխայի կրթությանն ու դաստիարակությանը: Երկկողմանի համագործակցության շնորհիվ կարելի է սովորողի համար ապահովել այնպիսի կրթական միջավայր, որտեղ վերջինս իրեն կզգա պաշտպանված ու կարևոր: Ծնող- ուսուցիչ համագործակցությունն իր դրական ազդեցությունն է ունենում սովորողի առաջադիմության, արժեհամակարգի ձևավորման, հաջողություններ և հաղթանակներ ունենալու վրա:

Ծնողների և ընտանիքների ներգրավումը իրենց երեխաների կրթության գործում արժեքավոր ներդրում է ցանկացած ծրագրի համար: Ընտանիքին յուրաքանչյուր երեխայի կրթության իմաստալից մասը դարձնելու համար ուսուցիչը պետք է՝

- Ծնողներին և ընտանիքներին դիտարկի որպես գործընկերներ
- Կանոնավոր կերպով հաղորդակցվի նրանց հետ
- Ներգրավի ընտանիքներին իրենց մասնակցությունը բերելու ծրագրին
- Արդյունավետ կապ կարողանա ապահովել աշակերտի ծնողների կամ օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ առաջացած խնդիրներին արագ արաձագանքելու համար:

Արդյունքում սովորողը միշտ կլինի ուշադրության կենտրոնում, կլինի կառավարելի և որոշակի խնդիրների առկայության դեպքում հեշտությամբ կլուծի իր առջև ծառայած խնդիրները: Ուսուցիչը կարող է նաև համագործակցության արդյունքում օգնել սովորողի ծնողին ցանկացած կոնֆլիկտային իրավիճակներում:

Հետազոտությունները ցույց են տվել, որ սովորողները ավելի լավ են դպրոցում, երբ նրանց ծնողը կամ խնամակալը ներգրավված է ուսումնական գործընթացին:

Երբ ծնողը ներգրավված է գավակի կրթության գործընթացում, աշակերտն ունի ավելի բարձր առաջադիմություն, այդ նույն ժամանակ բարելավվում է հաճախման

ցուցանիշը, սովորողի մոտ զարգանում է սոցիալական շատ կարևոր հմտություններ և նրա վարքը դրական է դառնում ինչպես տանը, այնպես էլ դպրոցում: Սրանք շատ կարևոր գործոններ են, որոնք ազդում են աշակերտի վրա ինչպես դպրոցում, այնպես էլ ապագա մասնագիտական գործունեության ընթացքում:

Ծնող-Ոսուցիչ կապը ավելի կամրապնդվի, եթե հաճախակի հրավիրվեն ծնողական ժողովներ, հանդիպումներ, խորհրդատվություններ, տարբեր հետաքրքրաշարժ միջոցառումներ: Այդ կապը էլ ավելի կզարգացնենք, եթե օգտագործենք ժամանակակից տեխնոլոգիաներ: Տեխնոլոգիաների օգտագործումը հնարավորություն կտա աշակերտների ծնողներին երեխայի կրթական կարիքների և ուսման առաջադիմության կամ կարգապահական խնդիրների մասին տեղեկանալ ժամանակին:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հասարակության յուրաքանչյուր անդամի զարգացման հիմքում ընկած է կրթությունը: Որպես մի շարք գործոնների և ազդեցությունների համակցություն այն ուղեկցում է մարդուն՝ ծնված օրից մինչ չափահասություն: Կրթության համար պատասխանատվություն են կրում ընտանիքը և դպրոցը: Այդ տեսակետից բացարձակ անհրաժեշտություն է դառնում երեխաների, ծնողների և դպրոցների միջև հաղորդակցման բարելավումը և նրանց իրական համագործակցության կառուցումը: Եթե մենք իսկապես ուզում ենք բավարարել մեր հասարակության կրթական կարիքները, անհրաժեշտ է սովորողների ծնողներին ներգրավել ուսումնական գործընթացի մեջ՝ ուսուցումն առավել ընդհանրական և արդյունավետ դարձնելու նպատակով: «Ընտանիքը հասարակության սկզբնական բջիջն է: «Երեխայի դաստիարակությունը հարկավոր է սկսել ծնվելուն պես, դեռևս օրորոցում»»: Վ. Հյուգո:

Կարևորը ճիշտ դաստիարակության սկիզբն է: Սխալ դաստիարակությունը միշտ արատներ է ծնում: Դաստիարակության հաջողությունն ապահովող առաջին պայմանը համերաշխ ընտանիքն է: Երեխայի դաստիարակության հարցում մեծ նշանակություն ունեն ծնողների փոխհարաբերությունները երեխաների և ուսուցիչների հետ: Ծնողները երեխայի առաջին կրթողներն են: Նրանք ունեն իրավունքներ և պարտականություններ՝ իրենց երեխաների կյանքի, մտավոր, ֆիզիկական և արժեքային համակարգը զարգացնելու համար:

Ծնողները պատասխանատվություն են կրում նաև դպրոցական տարիքի երեխաների կրթության համար: Իսկ պետությունը պարտավոր է որդեգրել մի այնպիսի կրթական համակարգ, որը կապահովի մարդու ամբողջ կյանքի ուսումնառությունը և անձնական զարգացման համար անհրաժեշտ հիմքեր: Ընտանիքում երեխաները նույնպես ունեն իրենց պարտականությունները և պատասխանատվությունը: Ժամանակակից հասարակության մեջ երեխաները և՛ ընտանիքներում, և՛ դպրոցներում պիտի ստանան միասնական ու ներդաշնակ դաստիարակություն: Ո՛չ ծնողները, ո՛չ ուսուցիչները չեն կարող մեկուսացված փոխանցել այն բոլոր գիտելիքները, հմտությունները և արժեքները, որոնք

անհրաժեշտ են երիտասարդներին՝ հասարակության մեջ պատշաճ կերպով ինտեգրվելու համար: Եվ՝ ընտանիքը, և՛ դպրոցը երկուստեք հաճախ սկսում են կորցնել կողմնորոշումը՝ կանգնելով այնպիսի բարդ խնդիրների առաջ, ինչպիսիք են՝ գերտեղեկատվությունը և զանգվածային լրատվության միջոցների կողմից առաջարկվող այլընտրանքային մոդելները: Այդ տեսակետից գերխնդիր է դառնում երեխաների, ծնողների և դպրոցների միջև գործարար ու նպաստավոր համագործակցության կառուցումը: Ուսուցիչ-ծնող ճիշտ փոխհարաբերությունները նպաստում են անհրաժեշտ գիտելիքների ձեռքբերմանը և անհատի արժեքային համակարգի ձևավորմանը: Հենց առաջին օրերից ամուր հիմքի վրա պետք է լինի ծնող-ուսուցիչ փոխհարաբերությունը, իրապես հարգելով և վստահելով ուսուցչին, ծնողը երեխայի մեջ հարգանք պիտի սերմանի դպրոցի ու կրթության նկատմամբ:

Դժվարին և կարևոր պատասխանատվություն է կրում ուսուցիչը: Նա իր ժողովրդի այն զինվորն է, որի զենքը գիտությունն է: Նա տիրապետում է մարդ դաստիարակելու արվեստին: Իր գործին նվիրված ուսուցչի ամբողջ կյանքն անցնում է սերունդներին կրթելու և դաստիարակելու նորանոր ուղիների որոնման մեջ:

Դաստիարակության բուն էությունը աշակերտներին և նրանց զգացմունքներին ճիշտ ուղղություն տալն է: Ռուս մանկավարժ Պիսարևն ասել է. «Դաստիարակության մեջ ամբողջ գործն այն է, թե ով է դաստիարակում»: Դասարանի անդամները սեփական ընտանիքների յուրատիպ արտացոլումն են, և մեծ ուժ է անհրաժեշտ, որպեսզի դասարանում ուսուցիչն ստեղծի միասնական առողջ մթնոլորտ: Այդ կոլեկտիվի միջանձնային ներդաշնակ հարաբերությունները կնպաստեն առաջադիր նպատակների իրականացմանը և հաջողությունների ձեռքբերմանը: Այս ասպարեզում յուրաքանչյուր անհատ իրեն զգում է լիիրավ գործող անդամ և ամեն պարագայում պատասխանատու անձ: Դասարանի յուրաքանչյուր ոք կձգտի խորհրդակցել, իր հաջողություններով ուրախացնել, կամ դժվարությունները կիսել հարազատ դարձած մարդկանց հետ: Ուսուցչի պարտքն է՝ ճանաչել ու հասկանալ երեխաների ֆիզիկական և հոգեբանական վիճակները, պաշտպանել նրանց՝ դպրոցական կյանքի բոլոր իրավիճակներում: Այս բոլոր գործոնները երեխաներին կհաղորդեն պաշտպանվածության զգացում և ինքնավստահություն, կստեղծեն

ստեղծագործնական ակտիվություն ու լիարժեք զարգացում: Մանկավարժության մեծագույն նվաճումը ոչ միայն դաստիարակության զարգացման տեսական մոտեցումների մշակումն է, այլև առկա հիմնախնդիրների գործնական լուծումների արդյունավետ փորձերը: Դաստիարակչական ներգործությունը մշտապես պետք է ուղեկցվի ընտանեկան դաստիարակության սերտ համագործակցությամբ: Հակառակ դեպքում թե՛ մեկը, թե՛ մյուսը դրական արդյունք չեն կարող տալ: Դպրոցում դաստիարակությունն ընթանում է մի շարք ուղղություններով՝ ուսուցում, գնահատում և հասակակիցների հետ փոխադարձ շփումների կարգավորում:

Դպրոցական ուսուցումը նպաստում է այնպիսի որակների ձևավորմանը, ինչպիսիք են՝ հետաքրքրասիրությունը, ուշադրությունը, պահանջկոտությունը և բնավորության մի շարք այլ գծեր: Դաստիարակչական աշխատանքը հիմնականում նպաստում է երեխայի լայն և խոր ճանաչողական հետաքրքրությունների, ինքնակրթության, ինքնազարգացման պահանջումների ձևավորմանը: Դպրոցի մանկավարժական մեթոդների հիմքում ընկած են երեխայի ազատ մտածողության, վերլուծական, ստեղծագործական մտածողության, տրամաբանության, ինչպես նաև արագ կողմնորոշվելու ունակության զարացումը: Կրթության բնագավառում պետական քաղաքականության հիմքն ազգային դպրոցն է, որի գլխավոր նպատակը մասնագիտական պատշաճ պատրաստվածություն ունեցող և համակողմանիորեն զարգացած, հայրենասիրության, պետականության և մարդասիրության ոգով դաստիարակված անձի ձևավորումն է:

Ժամանակի մեծ մտավորականներից մեկն ասել է. «Ուսուցիչն աշխատում է ամենապատասխանատու խնդրի վրա՝ նա ձևավորում է մարդուն»:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ամիրջանյան Յ. Ա., Մանկավարժություն (ուսումնական ձեռնարկ),
Երևան 2005:
2. Վ. Դ. Սեմյոնով /Փոխազդեցություն դպրոցի և սոցիալական միջավայրի միջև
3. Սովետական Դաստիարակության մասին
4. http://kargiskola.ge/parent/pdf/PE_GUIDE_Armenian.pdf
5. Азаров Ю.П. ., Семейная педагогика, М, 1985.
6. Բալյան Ա.Ա «Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր» - Երևան: Լույս,
1983